

บทบรรณาธิการ

EDITORIAL

คุณค่านิยมกับการพัฒนาประเทศ

สิ่งที่กำกับพฤติกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาบ้านเมืองก็คือ การบริหารงานที่ดี การเศรษฐกิจที่ดี และการสังคมที่ดี ได้แก่คุณค่านิยมที่ประชาชนพลเมืองในประเทศหนึ่ง ๆ จะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ คุณค่านิยมนี้จะมีส่วนผลักดันให้มนุษย์ชนปฏิบัติกรอย่างใดที่เป็นทั้งคุณและเป็นโทษแก่การพัฒนาบ้านเมืองได้เสมอ แม้ว่าโดยการส่วนตัว ประชาชนเหล่านั้นจะคิดว่าสิ่งที่เขาปฏิบัตินั้นเป็นหนทางที่ดีที่สุดที่เขาส่วนส่วนมากนิยมถือปฏิบัติกันแล้วก็ตาม แต่ผลที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศชาตินั้นอาจจะเป็นอีกเรื่องหนึ่งได้เสมอ จริยธรรมของพวกนัถือศาสนาโปรเตสแตนต์ (Protestant Ethics) ที่แมกซ์เวเบอร์กล่าวความต้องการให้สำเร็จสัมฤทธิ์ผล (n-achievement) หรือความชอบก้าวหน้า (forward orientation) แมก คิลฟ์แลนด์ ล้วนเป็นเหตุผลที่นักวิชาการเหล่านั้นอ้างว่าได้สร้างความเจริญให้แก่ประเทศที่เจริญมามากต่อมากแล้ว และในทางตรงกันข้าม คุณค่านิยมที่เกี่ยวกับการนับถือผีสารทวารฤๅศมีปีศาจ หรือสิ่งที่ยังไม่เห็น (superstition) หรือการมัวจมอยู่กับประเพณีเก่าแก่ มักเป็นเป้าหมายที่ถูกกล่าวโทษกันบ่อยครั้งว่าเป็นเครื่องถ่วงความเจริญของประเทศด้อยพัฒนา แม้แต่ในขณะนี้คุณค่านิยมของพวกเอียงหน้า (radicals) ในสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ อีกบางประเทศก็ยังเป็นที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นการชอบด้วยหลักปรัชญาว่าด้วยการสร้างความก้าวหน้าให้แก่ประเทศ หรือเป็นความคึกคัก ๆ อันจะทำให้วัฒนธรรมความดีและความเจริญของบ้านเมืองที่ได้มีอยู่ต้องสูญเสียไปหรือจะเป็นเพียงเครื่องมือของพวกคอมมิวนิสต์ ซึ่งเชี่ยวชาญในด้านจิตวิทยา ส่งมาบ่อนทำลายความเรียบร้อยของสังคมประชาธิปไตยให้วุ่นวายไป ได้หรือไม่

คุณค่านิยม ตามนิยามอันหนึ่ง หมายความว่า การกระตุ้นเตือน (motivation) ที่มีต่อมนุษย์ เป็นการกระตุ้นเตือนประเภทที่จะสร้างหรือกำหนดประตักฐานพฤติกรรมของ

บุคคลหรือของวัฒนธรรม ประทับฐานของพฤติกรรมของบุคคลและของวัฒนธรรมนั้นมิได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดเมื่อบุคคลเหล่านั้นมีความต้องการและมีสภาวะการณ์ปรารถนาขั้นต้นเท่านั้น แต่เป็นการสะสมกันมาชั่วระยะหนึ่ง คุณค่านิยมมีความสัมพันธ์กันกับความสามารถของประเทศในการพัฒนา ก็คือ คุณค่านิยมเกิดขึ้นเพราะสภาพแวดล้อมของสังคมเป็นเตาหลอมให้เกิดพฤติกรรมของประชาชนขึ้นมาให้ชอบหรือไม่ทำอะไรในแนววิถีใด แล้วลุกลามประพฤติปฏิบัติเป็นเยี่ยงอย่างนั้นต่อไป ในการพัฒนานั้นหากเราสามารถควบคุมประชาชนให้บำเพ็ญตนเลือกประพฤติเลือกประกอบอาชีพ เลือกเก็บทรัพย์สินหรืออย่างอื่นที่ตรงกับทฤษฎีของการพัฒนาประเทศ โดยที่ประเทศสามารถยึดไว้ให้ได้เป็นกลุ่มก้อน ความพยายามที่จะพัฒนาก็จะสะดวกขึ้นประจุกุญพวยเรือตามน้ำ และในทางตรงกันข้าม หากคุณค่านิยมของประชาชนกับความต้องการของชาติไม่ตรงกัน ผู้พัฒนาจะลำบากและประเทศต้องใช้ความพยายามเปลี่ยนแนวความคิดให้ได้ประสานกัน

ในประเทศไทย คุณค่านิยมที่มีอยู่ดั้งเดิมก็มีอยู่ ที่เกิดขึ้นมาใหม่ก็มีกำลังจะมีอยู่อีก พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นคุณค่านิยมใหม่ ๆ ภายใน 10 ปีนี้อาจจะนำมากล่าวเพื่อเป็นแนวคิดของผู้บริหารงานสัก 2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างแรก ได้แก่คุณค่านิยมที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย แต่ก่อนนั้นเราหมายถึงคนจีนเป็นสำคัญเพราะมอญ แม้ว กะเหรี่ยง ยีรอ ยังไม่ค่อยมีใครเข้าใจ คนจีนมีประเพณีนิยม ศาสนา นิสัยใจคอ ความขยันขันแข็ง การแต่งตัวผิดแผกและการปรากฏตัวแบ่งออก พอจะแยกให้เห็นข้อแตกต่างได้ง่าย เมื่อคนจีนในสมัยนั้นถือว่าจีนเป็นประเทศมหาอำนาจ มีดินแดนกว้างใหญ่ไพศาล มีแสนยานุภาพมหาไพโร และมีอารยธรรมวัฒนธรรมเก่าแก่อยู่มากมาย หากที่ประเทศไทยจะเทียมได้ สิ่งเหล่านี้เป็นหลักที่ยึดให้ชาวจีนภูมิใจในมาตัญญูของตน เมื่อมาอยู่ในประเทศไทยก็เห็นว่าการแสวงหาประโยชน์ในเมืองไทยภายใต้ระเบียบของสังคมนั้นเป็นสิทธิ์อันชอบธรรมและยุติธรรม ฝ่ายคนไทยนั้นมีความรู้สึกเป็นอีกกลุ่มคือเป็นเจ้าของดินแดน คนไทยจะเกิดความอิจฉาริษยา เมื่อเห็นคนจีนผู้มาจากแผ่นดินอื่นเข้ามาครอบงำไทยเอาทำไรสารพัดอย่างไร จนมีอิทธิพลในการเศรษฐกิจมาก ความรู้สึกจะทวีขึ้นเมื่อเห็นคนจีนแสดงออกเป็นอีกพวกหนึ่งต่างหากตั้งนั้นเมื่อพบเห็นคนจีนส่วนหนึ่งซึ่งเป็นชนชั้นกรรมกรหรือค้าขายเล็กน้อย พุคจาผิดภาษาผิดสำเนียง แต่งตัวหรือประพฤติไม่เรียบร้อย ทำท่าทางเก้งก้างและ

ถ่มน้ำลายข้างถนนด้วยเสียงอังกิ่ง จึงเหมาและสรุปเอาว่า คนจีนนั้นเป็นบุคคลไม่น่าฟัง
ปรารถนาสำหรับสังคมไทยเท่าใดนัก

การร่วมมือระหว่างคนสองเชื้อชาติจึงจำกัด ประเทศไทยสมัยนั้นพอจะมีทรัพยากร
อยู่ไม่น้อยแต่การพัฒนาประเทศดำเนินไปค่อนข้างช้าและสงบ คนจีนเป็นพวกลงทุนก็จริง แต่
ก็จับทุนในประเทศส่วนใหญ่ คนจีนเป็นคนออกออมก็จริง แต่ต้องแบ่งเอากำไรส่วนหนึ่งไป
เลี้ยงครอบครัวยังเมืองจีนในแผ่นดินใหญ่ คนจีนเป็นพวกชอบต่อเบียดต่อหยอกก็จริง แต่การ
ลงทุนเพื่อหากำไรนั้น เขาถนัดเป็นพวกตัวกลาง (middleman) เสียก็มาก จึงเป็นการเฉือน
เงินทางหัวที่ทางท้ายที่แทนที่จะช่วยสร้างผลผลิตเพิ่ม (interementals) ให้แก่การเศรษฐกิจ
เสมอไป คนจีนถนัดเป็นนักเศรษฐกิจก็จริง แต่ถนัดการค้าขายมากกว่าการอุตสาหกรรม
เพราะการค้าขายไม่ต้องใช้เทคโนโลยีมากนัก การผลิตเท่าที่มี ก็มีการใช้เทคโนโลยีต่ำ การ
ใช้เครื่องจักรเครื่องทุ่นแรงเพื่อพัฒนาประเทศไปยังไม่ไกล คนจีนเป็นนักการค้า แต่ใช้วิธี
ทำงานง่าย ๆ นิยมใช้รางวัลคิดเป็นเครื่องคำนวณและนิยมใช้ระบบการต่อรองแบบยืดหยุ่นได้
เป็นเครื่องเร่งกำไรเหล่านี้เป็นแบบการทำงานในหน่วยการทำงานแบบง่าย ๆ เล็ก ๆ การพัฒนา
ประเทศโดยคนจีนซึ่งมีศักยภาพเป็นกลุ่มผู้นำในเชิงเศรษฐกิจของประเทศไทยจึง อยู่ในวงจำกัด
ยิ่งเมื่อโดนคนไทยผู้ซึ่งไม่ปรารถนาให้คนต่างชาติมาเอาประโยชน์ไปได้มาขัดคอและไม่ค่อยให้
ความร่วมมือเสียอีก ความเจริญในทางเศรษฐกิจจึงต้องม้อตราเติบโตก้าวหน้าน้อยลงไปอีก
และสภาพการณ์ระหว่างคนจีนกับคนไทยไม่ค่อยไว้วางใจกันได้มากนัก

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง คุณค่านิยมแบบไทยแท้จีนแท้เปลี่ยนไป ตามสภาพ
การณ์ของการเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านการเมืองและการเศรษฐกิจ

จีนแผ่นดินใหญ่เป็นคอมมิวนิสต์ไป หลักใหญ่ที่เคยเป็นสิ่งภาคภูมิใจของคนจีน
หายหรือเจือจางการติดต่อกับความสัมพันธ์กับแหล่งวัฒนธรรมเดิมเป็นไปด้วยความยาก อารยะ
ธรรมเก่าแก่ซึ่งเคยเป็นเกียรติกลับถูกทำลายหรือสบบระมาทให้ค่อยลง จีนยุคใหม่สร้างคุณค่า
นิยมของคอมมิวนิสต์ขึ้นมาใหม่ยุคใหม่เป็นยุคของสิทธิ The Great Proletariat Cultural Revol-
ution ต้องการกวาดล้างความรุ่งเรืองที่มาแต่กาลก่อนเพราะเห็นว่าเป็นสัญลักษณ์ของขุนนาง
นิยม คนจีนในประเทศไทยจึงไม่ค่อยมีทางรู้จักปุ่ย่าตายาย ในขณะที่เดียวกันการแข่งขันทาง
เศรษฐกิจภายในประเทศไทยเข้มข้นเข้า ชาวจีนชักจะผูกขาดการเศรษฐกิจต่อไปไม่ไหว

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ติดต่อทางการเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น มีชนตะวันตกและญี่ปุ่นเข้ามา ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศอีกหลายชาติ มีการได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ การติดต่อทั้ง 2 ประเภทหลังช่วยพาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามา นักเศรษฐกิจชาวต่างประเทศยุคใหม่ลงทุนขนาดใหญ่กว่า เพื่อทำกิจการกว้างขวางกว่า ใช้เครื่องจักรทันสมัยกว่า ราคาแพงกว่า มาผลิตสินค้าให้มีคุณภาพสูงกว่า เมื่อมีเงินทุนภายในไม่เพียงพอ เขาก็หาเงินทุนของตัวเองเข้ามาทดลองก่อน เทคนิคและการดำเนินงานก็ทำเป็นแบบทันสมัย มีการบริหารงานแบบองค์การสมัยใหม่ (modern organization) ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีที่กำหนดไว้แน่นอน มีกำหนดการทำงานเป็นเวลา มีการแต่งตั้งเป็นระเบียบ มีการแยกที่ทำงานออกจากบ้านที่อยู่มีการใช้สมุดบัญชีบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างละเอียด มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายที่น่าอัศจรรย์ ทั้งที่ทำงานและที่สะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ของนักเศรษฐกิจสมัยใหม่ สิ่งเหล่านี้ทำให้ทั้งคนไทยและคนจีนมองไปเห็นว่าแบบอย่างของพวกนี้เป็นสิ่งอันสูงส่งมีเกียรติภูมิที่ทันสมัยอารยธรรมของประเทศที่เจริญสูง ๆ คนไทยคนจีนฝ่ายต่างมีความที่เกยอยู่แยกกัน เมื่อวัฒนธรรมข้อแตกแยกก็เลื่อนและการแข่งขันก็เปลี่ยนโฉมหน้าไปไม่น้อย จึงหันมาแสวงหาคณะนิยมแบบที่เกิดจากประสบการณ์ใหม่โดยอัตโนมัติ

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการเมืองภายในประเทศของไทยเองยังเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมให้คนไทยคนจีนมารวมกันอีกทางหนึ่ง สิ่งนี้คือการปฏิวัติในประเทศไทยซึ่งมีอยู่บ่อยครั้ง ผู้ที่ติดตามมากับการปฏิบัติแต่ละครั้งมีอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย และมีชนิดต่าง ๆ กัน บางท่านตามเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบางท่านทางด้านการบริหาร บางท่านที่ลงไม่ได้ก็หันไปฉวยเอาเกียรติในสังคมหรือประโยชน์อย่างอื่นแทน แต่ถึงอย่างไรก็ตามในจำนวนบุคคลทั้งสองประเภทหลังนี้มักจะมีบุคคลที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ผ่านแหล่งอำนาจของการปฏิวัติ คือใช้สิทธิที่ได้รับเพราะตนอยู่วงในไม่กลัวหาเกียรติยศและความร่ำรวยในขั้นต่อไป บางท่านเลือกการค้าขาย บางท่านขอเป็นนายหน้าเดินอภิสัทธา ให้แก่พวกที่ลงทุนซึ่งมักจะเป็นคนต่างชาติอยู่มีใช้น้อย แก่นั้นยังไม่พอ บางท่านเห็นว่าเพื่อให้เกิดการจริงจังยิ่งขึ้น ควรร่วมมือเข้าหุ้นดำเนินการกับผู้ที่ชำนาญในการค้าขายเสียเสียดีกว่า ความคิดนี้มาตรงกันเข้ากับคนจีนพวกหนึ่งซึ่งรู้นิสัยคนไทยดี และเห็นว่าการที่ตนจะค้าขายต่อไปด้วยความสะดวกและสร้างความมีหน้ามีตาในสังคมสมัยใหม่ให้ได้โดยสนิท

ก็ต้องอาศัยและให้ใกล้ชิดกับบุคคลในแหล่งอำนาจเอง เพื่อทำงานร่วมกันมากขึ้นในองคา
ต่าง ๆ กัน บุคคลทั้งสองพวกนี้จึงสามารถทำงานร่วมแบบถ้อยถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน แล้ว
สร้างทรัพย์สินสมบัติให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ส่วนการพิจารณาในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นคิ
ชั้นตรงที่ได้มีความร่วมมือระหว่างคนทั้งสองพวกเกิดขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการ
ธุรกิจแบบทันสมัยและมีการลงทุนไปในด้านการอุตสาหกรรม เพื่อแข่งกับนักเศรษฐกิจนายทุน
ยุคใหม่ ผลจึงเป็นการค้าและการอุตสาหกรรมขนาดกลางรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็น
ประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศ

สิ่งที่ติดตามมากับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างนี้ก็คือ คุณค่านิยมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นมา
แทนที่ ความรังเกียจเฉียดกันระหว่างชนชั้นสองพวกที่เคยเป็นคุณค่าเก๋หายหรือน้อยลงไป
เกิดความต้องการค้าขายทำกิจการอุตสาหกรรม ความร่วมมือทำการร่วมกัน โอกาสได้ผลตอบ
แทนทางเศรษฐกิจสูง โอกาสสร้างความเป็นอยู่สูงโอกาสที่จะได้ส่งลูกหลานไปได้รับการศึกษา
จากต่างประเทศเกิดขึ้น โอกาสที่ตนเองจะเดินทางไปต่างประเทศทุกเดือนเพื่อนำแฟชั่นใหม่ ๆ
มีมา คนจีนรุ่นใหม่เกิดความต้องการเป็นคนไทยสมัยใหม่ จึงมีการแสดงตัวด้วยการตั้งชื่อสกุล
เสียใหม่ให้สละสลวยยาว ๆ เกินกว่าคนไทยโดยปกติใช้กัน มีการให้ความสนใจแก่พุทธศาสนา
เพิ่มขึ้นหรือแทนการนับถือศาสนาเดิม การถือเหล่าถือตระกูลเก่าแก่ซึ่งแต่ก่อนมีน้ำหนักกลับมี
ความหมายน้อยมาก จีนรุ่นใหม่หลังสามารถแต่งงานกับนางงามไทย ซึ่งจะสามารถกลมกลืนให้ตน
เข้ากับสังคมคนไทยสมัยใหม่ได้เร็ว นิสัยซึ่งเคยตระหนี่ของจีนเริ่มเปลี่ยนแปลง มีการใช้
จ่ายเงินเพื่อแสดงฐานะให้สาธารณชนได้ทราบว่าตนเป็นบุคคลสำคัญของการความเป็นคนสมัย
ใหม่เพียงไรมากขึ้นและง่ายขึ้น

นิสัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจอีกคือ ปัญหาเงินฝืดมีน้อยลงเพราะคุณค่า
นิยมเหล่านี้มีส่วนสร้างการหมุนเวียนของเงินเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น แม้ว่ารายจ่ายบางประเภท
จะไม่สร้างประสิทธิผลในการผลิตให้มากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ก็พอทำให้การพัฒนาประเทศในสมัย
ปัจจุบันมีจังหวะจะโกลนที่เร็วกว่าแต่ก่อนขึ้นมาก สำหรับคุณค่านิยมอันดับสองที่จะกล่าวใน
ที่นี้เกิดมาจากความสับสนของชุมชนหนาแน่นที่กำลังจะทำให้สติปัญญาของประชาชนชาวไทย
โดยเฉพาะที่อยู่ในกรุงเทพฯ อยู่ในสภาพของคนไร้เหตุผลที่ก้าวร้าว (irrational man) ของ
สังคมซึ่งต้องการระเบียบวินัยเพื่อการพัฒนา กล่าวคือกรุงเทพฯ มหานครของไทยได้เจริญเติบโต

โตขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะ 10 กว่าปีมานี้ ความเติบโตของชุมชนเกิดขึ้นเพราะประชาชนชาวไทยทั้งหลายพบว่า ความเจริญของฐานะต่าง ๆ ทั้งทางอำนาจการเมือง การเงินและการสังคมสมัยใหม่นั้นอยู่ในกรุงเทพมหานคร เด็กจะเรียนหนังสือให้สูงเกินก็ต้องเดินทางมาอยู่ในกรุงเทพฯ การที่ราชการที่รักจะก้าวหน้าก็ต้องอยู่ใกล้ชิดกับเจ้านายในกระทรวง จะเป็นกรรมกรหาเงินได้ล่วงหน้าก็อยู่ที่กรุง ทหารและตำรวจจะมีหุ้นส่วนอยู่ในคณะปฏิวัติหรือในบัญชีกลุ่มบุคคลชั้นยอดก็ต้องอยู่ใกล้มือใกล้ความต้องการ ครูที่หวังจะหารายได้พิเศษก็ต้องอาศัยโรงเรียนกวดวิชาพิเศษในกรุง หมอจะได้ลาไฟต์อนเซ็น และสังสรรในวิชาการแผนใหม่ให้ทันการก็ในเขตเมืองหลวง และพ่อค้าจะมีเงินล้านได้โดยรวดเร็วก็ต้องมาจัดสรรที่ดินในกรุง เป็นต้น

เมื่อความประสงค์ของคนจำนวนมากมาตรงกันเช่นนี้ กรุงเทพฯจึงเป็นชุมชนหนาแน่นขนาดใหญ่เต็มไปด้วยมนุษย์ชนไหลมาเป็นคลื่น มีอัตราเพิ่มขึ้นของประชาชนอย่างรวดเร็ว ลักษณะของสภาพชุมชนหนาแน่นนั้น ย่อมมีปัญหาเกี่ยวข้องที่ติดตามขึ้นมาสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เสมอ ชุมชนจะมีสภาพเป็นที่ปกคิสุขและรักษาสภาพอันดีของชุมชนได้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของชุมชนนั้น ๆ จะจัดบริการที่ขาดตกบกพร่องให้ได้สัดส่วนกันหรือก้าวไปข้างหน้าก่อนปัญหาที่จะเกิดขึ้น ชุมชนต้องมีโอกาสให้บุคคลได้ทำงานมีรายได้เพียงพอสำหรับจับจ่าย ชุมชนต้องมีบริการขนส่งคมนาคมสำหรับย้ายผู้คนจากบ้านไปสู่สถาบันอื่น ๆ เช่น สถานที่ทำงาน ตลาดหรือบริษัทร้านค้าขาย ฯลฯ ชุมชนต้องมีสถาบันทางสังคม เช่น สถานศึกษา โรงพยาบาล โรงมหรสพ สถานพักผ่อน ตลอดจนการกีฬาสาธารณะให้เพียงพอ การที่จะจัดให้มีบริการอย่างนี้เกิดขึ้นได้มาจาก ๒ ประการ คือประการแรก ชนในชุมชนนั้นสร้างขึ้นมาหรือประการที่สอง รัฐบาลในฐานะผู้ปกครองสร้างให้ โดยถือปรัญญาว่ารัฐบาลมีไว้เพื่อทำหน้าที่เสริมสร้างความบกพร่องของสังคมให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

ในพระนคร ไคร่จะยกปัญหาเพียงคำหนึ่งซึ่งมีผลให้ผลิตภัณฑ์ค่านิยมสมัยใหม่ที่จะเรียกว่าการไม่มีเหตุผลตามปกติ (irrational man) สาเหตุนี้เกิดจากปัญหาข้อบกพร่องทางการคมนาคมและการสื่อสาร กล่าวคือแม้กรุงเทพฯจะมีถนนหนทางและตรอกซอกซอยจำนวนมากมาย และแม้กรุงเทพฯมีรถเมล์เดินอยู่หลายสิบสาย แต่ปัจจัยการคมนาคมทั้งสองอย่าง ไม่เพียงพอและนับวันทวีเป็นปัญหารุนแรงขึ้นมาเป็นเวลาหลายปียกตัวอย่าง ในประเทศที่เจริญอื่นที่มีชุมชนใหญ่ขนาดไร่เรียกว่ากรุงเทพฯ ชุมชนเหล่านั้นมักจะจัดให้มีสะพานข้ามแม่น้ำเชื่อม

ชุมชนสองฟากเป็นแถว ๆ มีจำนวนมากเหมือนสะพานข้ามคลองเมืองพระนคร แต่กรุงเทพฯมีสะพานพุทธเชื่อมพระนครกับธนบุรีแหล่งอาศัยของคนทำงานในพระนครอยู่เพียงสะพานเดียว ตอนหลังมาแม้จะมีการเสริมสร้างให้มีอีกสองสามสะพาน แต่ก็ยังไม่พอบรรเทาปัญหา ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ พยายามลดจำนวนรถส่วนตัวที่วิ่งเข้ามาถึงในเมืองชั้นในหรือจัดทางเดินรถเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษทั้งบนฟ้าหรือใต้ดินในรูปแบบ mass transit เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาการจราจรคับคั่ง และเพื่อหาทางเคลื่อนการเดินทางของบุคคลให้รวดเร็ว กรุงเทพฯมียานพาหนะส่วนตัวเพิ่มขึ้นเดือนละหลายพันคันแย่งกันวิ่งให้เต็มถนนหนทาง แต่ในขณะที่เดียวกันหาได้มีมาตรการอันใดที่จะทุเลาความคับคั่งและสับสนของการคมนาคมได้อย่างน่าสังเกตและเป็นที่ยังไม่ได้

การเดินทางด้วยรถประจำทางเป็นต้นเหตุที่สำคัญอันหนึ่งซึ่งทำให้ปัญหารุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว การจัดถนนหนทางให้เหมาะสมเป็นสาเหตุที่ 2 และคุณภาพของสื่อสารทางโทรศัพท์ เป็นอันที่ 3 เมื่อก่อนประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้รถประจำทางเป็นยานพาหนะเดินทางไปทำงานและไปทำกิจธุระต่าง ๆ เพราะราคาถูกโดยสารถูกและไม่ต้องระมัดระวังเหมือนจะมีรถเองสักคัน แต่ความสะดวกใจและสะดวกกายในการเดินทางทยอยลงไปทุกทีทุกที โดยเกิดขึ้นนานมาแล้ว จนบางท่านอาจนึกถึงเรื่องที่จะรื้อฟื้นเรื่องมาจำ เสียงพิมพ์เกี่ยวกับข้อบกพร่องของรถโดยสารเพิ่มขึ้น แต่ดูเหมือนว่า เสียงพิมพ์นั้นหาเรียกร้องความสนใจของผู้รับผิดชอบให้เพียงพอแต่ประการใดไม่ ยิ่งเพิ่มขึ้นมากเท่าไร บ่อยครั้งเท่าไร ก็กลับกลายเป็นสิ่งชินชาเป็นผลเสียหายแก่ประชาชนมากเท่านั้น ผู้พึ่งรถโดยสารจึงจำเป็นต้องแก้ปัญหาเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่สะดวกด้วยตนเอง แบบตัวใครตัวมัน ผู้เคยอาศัยรถเมล์พากันซื้อรถส่วนตัวมาใช้เป็นอันมาก แม้ว่าการจ่ายเงินซื้อรถจะเป็นการสิ้นเปลืองสำหรับบุคคลบางจำพวกก็ตาม แต่เขาก็ต้องเอาไว้ก่อน เพราะหนทางเลือกอีกทางหนึ่ง คือการโหนรถเมล์ที่แสนจะเหนื่อย แสนจะเสี่ยงต่ออันตรายและยังทรมาน ข้ายังไปทำงานไม่ทัน หรือต้องกลับบ้านค่ำเกินสมควรอีกด้วย จำนวนรถส่วนตัวในท้องถนนจึงทวีขึ้น

โทรศัพท์เป็นบริการที่ช่วยเพิ่มความสับสนในท้องถนน ความสิ้นเปลือง เวลาและค่าใช้จ่ายเป็นการบ่อนทำลายประสาทของพลเมืองโดยใช้เหตุอีกข้อหนึ่ง ในระยะเวลากลางวัน

แทนที่ถนนจะว่างเพราะคนเข้าทำงานและเด็กนักเรียนถึงที่หมดแล้ว ถนนก็ยังหาว่างไม่ อาจ
จะบางเบาไปบ้าง มีแต่รถยนต์ที่ออกวิ่งกันแน่น คนจำนวนมากต้องการจะติดต่อกิจธุระแต่ไม่
สามารถพึ่งพาโทรศัพท์ได้ ผู้ติดต่อกันทั้งทางราชการและทางธุรกิจทนที่จะแบกโทรศัพท์ไว้
ทีละชั่วโมงสองชั่วโมงกว่าจะติดต่อกันทีละทีไม่ไหว ก็ต้องขับรถเดินทางไปติดต่อกันดีกว่า แม้
จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ไม่คุ้มกับความเหนื่อยกับราคา แต่ก็จำเป็นเพราะไม่มีทางเลือก
ความสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายซึ่งอาจจะเปลี่ยนไปพัฒนาประเทศมีอยู่เท่าใด และความเสื่อม
โทรมของประสาทของประชาชนมีเท่าใด ไม่มีใครเคยคิดให้เห็นได้อย่างจริงจังและไม่ได้มี
เครื่องมือวัดให้เห็นผลออกมาอย่างชัดเจน การละเลยการเสนอบริการทันทีจึงดำเนินมาได้อย่าง
สบาย

ด้วยเหตุผลทั้งสองสามอย่างนี้ เมื่อจำนวนรถมาก ปัญหาการใช้ติดต่อกันมาอย่าง
ใกล้ชิดทันที การรักษาระเบียบของการเดินรถเรียบร้อยได้ก็ต้องอาศัยผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมได้ทำ
หน้าที่อย่างเพียงพอและเหมาะสม หากหน่วยงานทางด้านนี้ยังไม่สามารถจะวางแผนการเตรียม
ไว้สู้รบกับปัญหาเรื่องนี้ได้ทัน ปัญหาจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เหมือนอย่างที่เกิดขึ้นแล้ว
และเมื่อข้อเท็จจริงก็เป็นว่า ระบบถนนในกรุงเทพฯ ไม่ดีพอ และการสอดส่องผู้ขับรถก็ไม่
เพียงพอ การเดินรถในท้องถนนจึงเกิดความวุ่นวายขึ้นมาอย่างนี้

ปัจจุบันในกรุง เพราะเหตุบกพร่องของกลไกของรัฐดังกล่าวมาจึงเกิดคุณค่านิยม
โดยที่บุคคลจำนวนมากไม่น้อยแล้วเลือกประพฤติปฏิบัติคือ สร้างนิสัยการขับรถแบบตามใจชอบ
ยั่วอันตรายและก่อความวุ่นวายของสังคม เป็นต้นว่า แทนที่ผู้ขับจะต้องรักษากฎจราจร
โดยเคร่งครัด กลับละเลย มีการขับรถค้ำหน้าผู้อื่นในระยะกระชั้นชิดทั้งทางตรง ทางแยก
ทางร่วม หรือบนสะพาน การฝ่าฝืนสัญญาณไฟ มีการขับรถกินทางเข้าไปในเลนของทางเดิน
รถตรงข้าม หรือหวังจะให้ผู้อื่นหลงไปที่อื่น มีการขับรถซัดกินลม แม้จะกำลังขับขางทางอื่น
อยู่เป็นแถว ๆ ก็ไม่แคร์ มีการขับรถไปชมวิวไปหรือกินขนมไปในเขตจราจรในกรุง มีการ
ขับรถไม่คำนึงว่าจะต้องสัญญาณในเวลาเลี้ยวเวลาหยุด นี่จะเลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวาก็เลี้ยวไปเลย
นี่จะหยุดก็หยุด ไม่ต้องระวังคนหลังว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม หยุดไม่ทันชนกันก็มีมาก ล้วนแต่
ตรงกันข้ามกับความปรารถนาของการใช้ทางรถร่วมกันอย่างเรียบร้อยของชุมชนทั้งนั้น ถึงกับ

ชาวต่างประเทศหลายคนเคยกล่าวว่า นับตั้งแต่มาอยู่เมืองไทยปีเศษ ไม่มีวันไหนที่ไม่เจออุบัติเหตุบนท้องถนนเลย

การขับรถแบบฝ่าฝืนจราจรอันเป็นระเบียบของสังคมนี้ เป็นการขาดวินัยของชุมชนอันจะมีทางลวงเลยไปถึงวัฒนธรรมอันดีงาม การที่ประชาชนเคารพมาตรการของสังคมที่วางไว้ก็เพื่อประโยชน์ของสังคม จะได้ช่วยทำให้การกระทำของรัฐมีประสิทธิภาพ และได้ผลรวดเร็วและตรงกันข้ามหากไม่เคารพจะเป็นความสิ้นเปลืองทรัพย์สินเงินทองความคืดอ่านสติปัญญาและเป็นการส่งเสริมการเอารัดเอาเปรียบให้เกิดขึ้น เพราะในประการหลังนี้ข้อเท็จจริงก็มีอยู่มากกว่าผู้ที่ประพฤติกระทำเช่นนั้นก็เพื่อให้ได้ทางไปถึงจุดหมายก่อน แม้ว่าจะเป็นการไม่สมควรอย่างสุภาพชนก็ตาม การขับรถกวนผู้อื่นด้วยประการต่าง ๆ นานาทำให้ผู้ขับรถต้องตัดสินใจแก้ข้อขัดแย้งกันเอง ด้วยการตะโกนคำ หุ่ยครดทำท่าย หรือแม้แต่ลงมือทำร้ายซึ่งกันและกัน และการค้นพบอาวุธเสมอ ๆ ในรถที่วิ่งอยู่ในกรุงเทพเป็นจำนวนมากก็ไม่ใช่ของแปลกที่ส่วนหนึ่งเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ด้วย ผู้ที่ไม่ทำกลับถือว่าเป็นการเสียหน้าตามคุณค่านิยมอันนี้

เป็นที่น่าแปลกประหลาดที่บุคคลประพฤติตนเช่นนั้นก็โดยคิดว่าเป็นการเหมาะสมที่จะกระทำและบุคคลที่ไม่เคยประพฤติเช่นนั้นก็พากันประพฤติตามกันมากขึ้นทุกวัน แต่ก่อนมีแต่รถแท็กซี่ เคียววันมาถึงรถส่วนตัวและมาถึงผู้ขับที่เป็นสตรีอยู่อย่างหนาตา

คุณค่านิยมเหล่านี้เป็นสิ่งแสดง เพราะมีสาระที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานจริยธรรม (ethical standards) ซึ่งประเทศที่ต้องการพัฒนาจำต้องรักษาและส่งเสริมให้อยู่ในระเบียบวินัยและมีเหตุผลตามปกติในระดับสูงอยู่เสมอ

ในสมัยพัฒนาประเทศเราควรจะได้หันมาตรวจสอบเรื่องของคุณค่านิยมนี้กันให้ละเอียดว่า ชนชาวไทยได้ยึดถือหรือกำลังนิยมอย่างไร และสร้างความเข้าใจให้แก่ตัวเองว่าคุณค่านิยมแต่ละอย่างนั้นเป็นอย่างไร เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมอย่างไร คุณค่านิยมแต่ละอย่างนั้นจะเป็นสิ่งเสริมสร้างหรือบั่นทอนสมรรถภาพในการพัฒนาได้อย่างไร เพียงไร คุณค่านิยมบางอย่างอาจจะก่อให้เกิดผลได้อย่างมหาศาลหรือเพียงเล็กน้อยไม่เท่ากัน

หนึ่งในที่นี้ผู้เรียบเรียงมิได้เรียกร้องว่าคุณค่านิยมทั้ง 2 อย่างที่เสนอมานี้เป็นคุณค่าที่สำคัญที่สุดที่มีอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน คุณค่านิยมนั้นมีอยู่อีกหลายอย่าง ทั้งที่ผู้เรียบเรียงเอง

คิดและทราบดีอยู่แล้วที่ท่านผู้อื่นกำลังคิดหรือทราบดีอยู่แล้ว แต่ในที่นี้มีความประสงค์จะยกขึ้นมาพอเป็นตัวอย่าง หากผู้ที่จะทำหน้าที่ในด้านการวางนโยบายหรือปฏิบัติตามนโยบายไม่ลดหรือไม่มองข้ามความสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศอย่างนี้ และระลึกถึงกรณีต่าง ๆ ที่นักพัฒนาหรือนักบริหารงานในประเทศหลายประเทศได้ประสบผลสำเร็จในการสร้างและใช้คุณค่านิยมให้เป็นประโยชน์ยิ่งมาแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อความพยายามพัฒนาประเทศของเรา

จักรกฤษณ์ นรนิติผลคุณการ